

LIDÉ

Jubilanti společnosti

Česká geografická společnost má tu čest poblahopřát všem svým členům, kteří v posledním čtvrtletí roku 2019 a prvním čtvrtletí roku 2020 oslavili významné životní jubileum.

80 let: Jiří Hlubek

75 let: Alena Klempířová

70 let: doc. RNDr. Jiří Anděl, CSc. – Michal Šmálek

65 let: doc. RNDr. Zdeněk Čermák, CSc. – doc. PaedDr. Alena Matušková, CSc. – RNDr. Marie Miklánková

60 let: RNDr. Martin Culek, Ph.D. – RNDr. Jana Kouřilová, Ph.D. – Mgr. Ivan Maříš – prof. RNDr. Vít Vilímek, CSc.

55 let: RNDr. Petr Daněk, Ph.D.

Blahopřejeme všem oslavencům a zároveň děkujeme všem členům společnosti, kteří se v roce 2020 dožívají významného jubilea, za jejich práci pro českou geografii.

Kartograf a geograf Jaromír Kaňok odešel

V brzkých ranních hodinách dne 18. října 2019 uzavřel svoji životní a profesní pouť významný kartograf a geograf, autor desítek kartografických a hydrologických publikací, dlouholetý člen České geografické společnosti, čestný člen České kartografické společnosti a skvělý kamarád doc. RNDr. Jaromír Kaňok, CSc. S jeho jménem jsou spojeny roky výuky kartografie na ostravské a olomoucké univerzitě.

Jaromír Kaňok se narodil 26. srpna 1946 ve Frýdku-Místku. Studium učitelství matematiky a zeměpisu absolvoval v roce 1969 na Pedagogické fakultě v Ostravě.

V roce 1979 ještě vystudoval odbornou geografií se zaměřením na hydrologii na Přírodovědecké fakultě v Brně. Profesí učitele na základní škole se věnoval plných 15 let. V roce 1982 složil na MU v Brně rigorózní zkoušku z fyzické geografie a kartografie. Od roku 1983 působil 23 let na Ostravské univerzitě, kde zajišťoval především výuku kartografie a geoinformatiky (jako vedoucí katedry zde založil studium prakticky kartografie a geoinformatiky). V roce 1992 obhájil na PřF MU kandi-

dátskou dizertační práci v oboru fyzická geografie. I když vyučoval kartografické a geoinformatické předměty, ve výzkumu se věnoval i fyzické geografii, zejména hydrologii. V roce 2002 úspěšně absolvoval na Masarykově univerzitě habilitační řízení ve fyzické geografii. Jeho další aktivity byly přerušeny vážnou nehodou, kdy ho srazilo auto na přechodu pro chodce.

V letech 2006 až 2013 pracoval na katedře geoinformatiky Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a věnoval se pouze své milované kartografii. Soustředil se především na výuku a ke svým studentům byl vždy přísný. Věnoval se i propagačním a osvětovým aktivitám v kartografii, společně s prof. Voženílkem založil tradici každoročních Kartografických dnů Olomouc, pořádaných katedrou geoinformatiky na PřF UP v Olomouci od roku 2007.

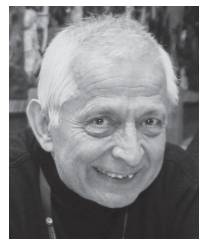
Od roku 1972 byl členem České geografické společnosti, osm let pracoval jako jednatel Severomoravské pobočky, 16 let byl revizorem Moravskoslezské pobočky ČGS, pět let byl vedoucím Sekce kartografie a geoinformatiky ČGS. Působil ve třech oborových radách doktorských studií a v redakčních radách časopisů Kartografické listy a Geoscape. V letech 1999–2010 byl dopisujícím členem ICA Commission on Theoretical Cartography. Deset let byl členem komise soutěže České kartografické společnosti Mapa roku.

Pro Jaromíra byla typická intenzivní akademická práce a nadšení pro tematickou kartografií a hydrologii. Měl rád poklidný rodinný život s obětavou manželkou, třemi dcerami a milovanými vnoučaty. V Lubně, v srdci Moravskoslezských Beskyd, opravoval dlouhá léta domek po svých rodičích a věnoval se rozlehlé zahradě. Tam mu bylo nejlépe. Dlouhá vážná nemoc mu kazila spokojený a radostný život v drsném, ale krásném prostředí, kam se odstěhoval po téměř 50 letech z Karviné. Jeho neopakovatelný humor, neuvěřitelné historky a specifický pohled na svět nám bude moc chybět. Nikdy na něj nezapomeneme.

Vít Voženílek

Nekrolog – Petr Šindler

Když jsem dostal to pondělí ráno mail od paní Šindlerové, že Petr v noci zemřel, nemohl jsem tomu uvěřit. Ještě v květnu jsme Petra s kolegy z katedry navštívili u příležitosti jeho 75. narozenin a nic nenaseďovalo tomu, že má před sebou už jen pár měsíců života. Jezdil jsem za ním každým rokem a vždy jsme zavzpomínali na nějaké zážitky z let minulých. A bylo jich docela dost. Znal jsem se s Petrem už z Výzkumného ústavu rozvoje oblastí a měst, i když tam jsme pracovali každý v jiné budově, takže blíže jsme se poznali až na Pedagogické fakultě, kde jsem s ním pár let sdílel společnou kancelář, a jezdili jsme spolu na zahraniční i tuzemské exkurze. Byli jsme dost rozdílní, co se týká pořádku – on měl vždy pečlivě seřazené knihy v knihovně, před odchodem z kanceláře uklidil všechny písemnosti do šuplíků a na stole zůstaly jen úhledně položené psací potřeby. Zkoušel jsem mu občas nějakou knihu v knihovničce jemně povytáhnout či zatlačit, aby hřbety knih tzv. „neřezaly“ jak spisy na vojně – hned druhý den byly zase vzorně upraveny. A to Petr na vojně nikdy nebyl – jako jeden z mála vysokoškoláků, který získal „modrou knížku“. Jindy jsem zase některý z mnoha papírů z mého stolu nechal sklouznout aspoň částečně na jeho stůl a ejhle, druhý den byl jemně odsunut tak, aby ani kouskem nepřesahoval hranu mezi našimi stoly. Takový Petr byl – pedant na pořádek, který ale respektoval chování a názory lidí ve svém okolí.

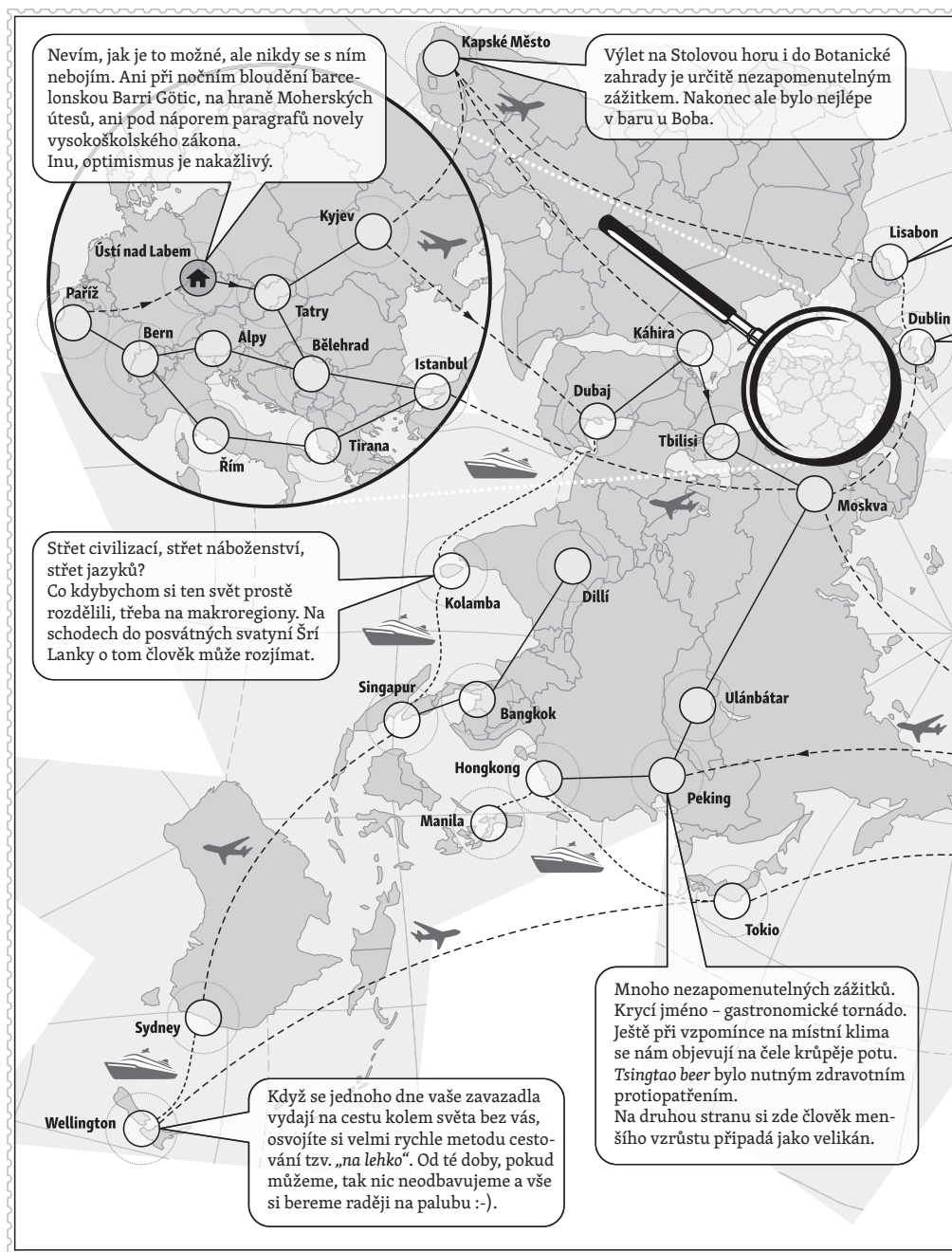

Ale stejně nejlepší byly exkurze a jiné společné akce, třeba s bývalými studenty. Studenti mu říkali „Strýček Fido“ – pro neznalé připomínám, že to byl ten večerníčekový roztomilý létající hafík pečující o dvě neposedná štěňátka – studenti ho prostě vnímali jako tatíka dohlížejícího na rozpustilé studenty. Tu přezdívkou dostal v kavkazském Dagestánu, který byl pro nás všechny exotickou orientální zemí znásilněnou sovětským režimem. A protože všichni studenti jsou na exkurzích masou nezvedenou, a tělocvikáři zvlášť, dohlížel Petr s taktem jemu vlastním, aby studentíci příliš nezvlčeli, ale aby si také z exotické exkurze odnesli co nejpríjemnější zážitky. A když jsme byli sami, tak jsme zavzpomínali na léta studentská... A na těch exkurzích jsme si jako trochu přestárli studenti stejně připadali.

Petr byl ve společnosti nepřehlédnutelný, vzrůstem nevelký, ale humorem obrovský, byl studnice vtipných poznámek a glos, dokázal bavit lidi kolem sebe a pro mladší kolegy byl důkazem toho, že chlapi nestárnou, i když jim vlasy a vousy zestříbří. Ale bohužel i přesto umírají. Tak se tam nahoře měj, Petře, jako v ráji. Jednou se tam všichni sejdem. A vy všichni, kdo jste ho znali, zavzpomínejte na jeho legrácky na geografických sjezdech a jiných akcích. I když se jich už nezúčastní, věřím, že se dívá...

Vladimír Baar

S Andělem kolem světa za 70 let

Za kolegy a kamarády z UJEP v Ústí nad Labem

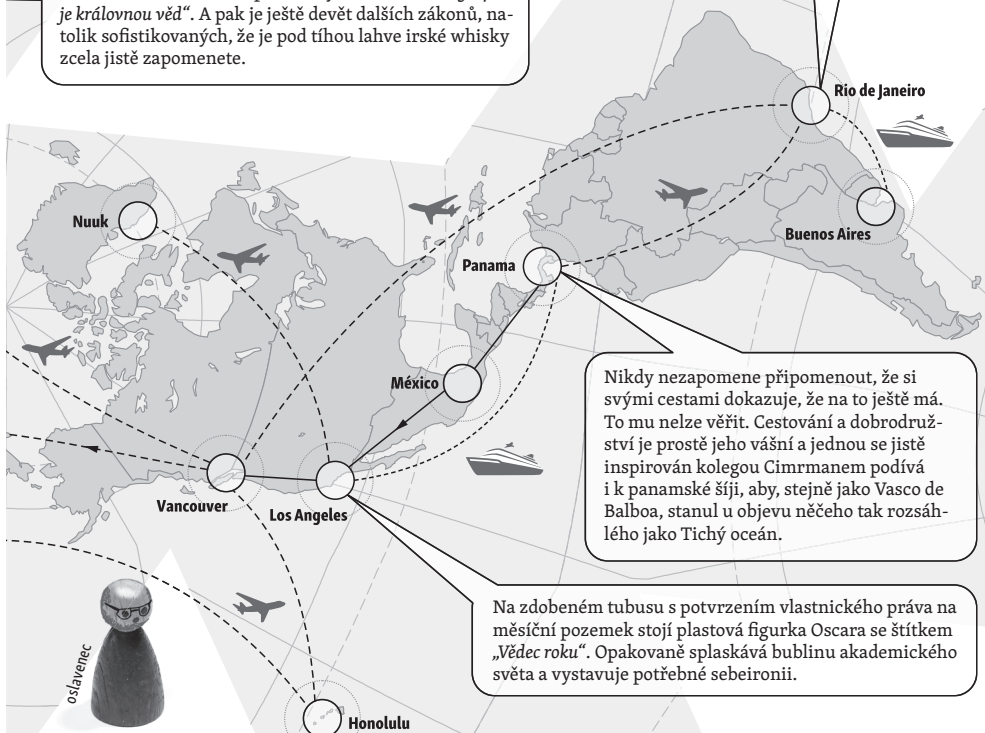
Hero's do mar, nobre povo!

Cestuj hned, jak je to možné – mezi prvními po otevření hranic. Cestuj nejdále, kam to jde – vždy až na samý kraj kontinentu. Cestuj, dokud můžeš – na cestu kolem světa Ti nemusí být dvacet.

První geografický zákon?

To není Toblerův zákon proximity, ale zákon „Geografie je královnou věd“. A pak je ještě devět dalších zákonů, natolik sofistikovaných, že je pod tíhou lahve irské whisky zcela jistě zapomenete.

Evidence, systemizace, kategorizace, tvorba indikátorů zejména čehokoli. To umožňuje vytvořit sbírku úplně jiné kvality. Například evidovat výkony sportovců zhruba 50 let ve všech možných sportech a stanovit jejich různá pořadí, ale také provést makroregionalizaci světa a především schopnost z analytických podkladů tvořit tolik potřebnou syntézu.

Nikdy nezapomene připomenout, že si svými cestami dokazuje, že na to ještě má. To mu nelze věřit. Cestování a dobrodružství je prostě jeho vášní a jednou se jistě inspirován kolegou Cimrmanem podívá i k panamské šíji, aby, stejně jako Vasco de Balboa, stanul u objevu něčeho tak rozsáhlého jako Tichý oceán.

Na zdobeném autobusu s potvrzením vlastnického práva na měsíční pozemek stojí plastová figurka Oscara se štítkem „Vědec roku“. Opakovaně splaskává bublinu akademického světa a vystavuje potřebné sebeironii.

Pravidla hry:

- Hrají jednotlivci, nebo cestovatelské výpravy (o libovolném počtu cestovatelů) zastoupeny jednou hrací figurkou, pohyb figurky je určen hodnotou na hrací kostce, hráči se v pohybu své figurky během hry střídají, jak si určí.
- Cílem hry je buď v předem stanoveném čase navštívit co nejvíce států, resp. územních celků světa, nebo navštívit všechny státy v hracím plánu (státy jsou reprezentovány hracími poli – města/pohoří), což v důsledku znamená házet co nejnižší hodnoty, nepočítají se totiž státy projaté, ale navštívené!

- Místem startu/domova je Ústí nad Labem (Česko), přičemž domovem nelze během hry projíždět.
- Některé státy (např. Argentina) lze tedy navštívit jen vyčkáním příhodné hodnoty (hráč se může zdržet pohybu) na hrací kostce.
- Je-li uveden příkazný směr pohybu (šipka), je třeba jej respektovat.
- Obsadí-li dvě figurky jeden stát, musí se druhá v pořadí vrátit do původního státu a hráč dolije ostatním spoluhráčům.
- Stanovit lze i další pravidla (související se způsobem přepravy, s prvenstvím navštívených států apod.).

Polárka má výročí

Před časem jsem v Informacích ČGS (2015/1) připomínal významné životní výročí Polárky, paní Aleny Klempířové. Jako by to bylo jenom několik měsíců a tato skvělá dáma se dožívá dalšího významného životního jubilea. V posledních pěti letech byli oba manželé Klempířovi oceněni Českou geografickou společností za neúnavnou propagaci Grónska a za šíření dobrého jména naší společnosti. Na posledním sjezdu ČGS v Bratislavě se oba naši milí polárníci Alena a Jaroslav Klempířovi stali čestnými členy České geografické společnosti. Paní Alena, manželka polárníka, tedy Polárka, se stále velmi intenzivně věnuje propagaci Grónska, propagaci způsobu života za polárním kruhem a snaží se spolu se svým manželem informovat velmi širokou veřejnost o způsobu žití, o lidských vztazích, o sociální komunitě v místech, která v Grónsku znají a která poznávají. Jaroslav a Alena Klempířovi nejsou cestovatelé popisující místa, kam se dostali a která nejsou úplně běžná, jsou to i pozorovatelé společnosti a přinášejí ze svých cest pro zájemce informace nejen o tom, jaké jsou kde hory a potoky, ale i o tom, jak žijí lidé, jaké řeší problémy a jaké mají radosti. To je velmi cenný příspěvek, protože umožňuje poznat nejen krajinu, ale pochopit jednání a chování společnosti.

Paní Alena ráda vypráví o svých zkušenostech a zážitcích a s nefalšovaným nadšením uvádí příklady ze života přátel – Inuitů v osadě, kam každý rok jezdí. Se stejnou chutí a nasazením ale také diskutuje s manželem Jaroslavem, skáče mu do řeči, pokud uvádí nějaké, podle jejího názoru, nepřesné informace, nebo když výklad potřebuje doplnit svojí zkušeností. Zkrátka Jaroslav a Alena Klempířovi tvoří velmi sežranou dvojici, která umí nejen cestovat, ale stejně dobře umí o svých cestách vyprávět jak pro odborné publikum, tak i stejně dobře laikům, kteří vědí pouze to, že Grónsko je velký ostrov.

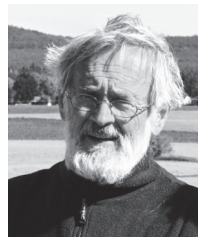
Kdyby neexistoval kalendář, tak paní Polárce její životní jubilea nikdo nevěří. Přejeme paní Aleně Klempířové mnoho zdraví a spokojenosti a mnoho cest do Grónska i po českých výstavních sálech a diskuzních večerech. Ať se Vám i dále daří plnit sály nadšenými diváky a ať se setkáváte se samými zajímavými dotazy.

Radim Perlín

Významné jubileum našeho kolegy Ludka Šefrny

V lednu letošního roku oslavil významné životní jubileum náš milý kolega geograf RNDr. Luděk Šefrna, CSc., který od roku 1994 působí na katedře fyzické geografie a geoekologie Příř UK. V rámci fyzické geografie se Luděk Šefrna specializuje

na pedologii, pedogeografii a biogeografii, kdo jej však poznal blíže, ví, že je jedním z posledních polyhistorů s širokým rozhledem. Šíří jeho záběru potvrzuje i skutečnost, že magisterské studium na PřF UK v roce 1973 úspěšně zakončil obhajobou sociálněgeografické diplomové práce *Geografie zahraničního obchodu ČSSR* pod vedením doc. Josefa Brinkeho. Poté Luděk Šefrna nastoupil do Výzkumného ústavu pro zúrodnění zemědělských půd. Zde pod vedením dr. Milana Tomáška pracoval na tématech pedologických či fyzickogeografických a mimo jiné i na průkopnickém velmi progresivním tématu využití DPZ v pedologickém výzkumu. Na toto téma v roce 1987 obhajuje svou kandidátskou práci. Pedologii už zůstal věrný po celou jeho další profesní dráhu.

Na jeho dnešní pracoviště jej přivedl doc. Jan Votýpka z tehdejšího Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy v Praze. Po příchodu na fakultu se Luděk Šefrna podílí na řešení řady projektů, z těch posledních a aktuálních témat to je například *Úloha milířišť z hlediska kulturního dědictví a ochrany krajiny*. Po příchodu na KFGG rozvíjí spolupráci s univerzitami ve Štrasburku pořádáním společných terénních cvičení v Miláně či ve Sfaxu v Tunisku. Společně s prof. Jánským se účastní expedic vedoucích k objevení pramenů Amazonky a poznání přírodního prostředí vysokohorských oblastí Cordillera de Chilla. Z Jižní Ameriky mu vedle Peru učaroval ještě Valdiviánský deštný les v Chile. Lesy, jejich ekologie, fungování, druhové složení dřevin, ale i zpracovávání a opracovávání dřeva jsou ostatně, vedle pedologie, jeho celoživotní vášní a dovede o nich poutavě vyprávět na přednáškách a terénních cvičeních, či se do praktických činností zpracovávání a opracovávání dřeva s neskrývanou radostí pustit. Terénní cvičení a exkurze jsou jeho oblíbenou formou výuky, kde studenty učí nejen poznávat půdy, ale především vnímat jednotlivé složky přírodní sféry komplexně, což může v terénu studentům demonstrovat lépe než v uzavřené posluchárně. Jeho osobní kouzlo, vlídný přístup a zaujetí při terénní výuce jsou důvodem jeho oblíbenosti mezi studenty. Luděk Šefrna je oblíbeným vedoucím bakalářských či magisterských prací a jedním z nejúspěšnějších školitelů doktorských studentů. Svým studentům nabízí netradiční interdisciplinární témata, často vyžadující velkou samostatnost a hledání inovativních metodických řešení. Podněcuje studenty vidět a studovat zkoumané procesy a jevy ve vzájemných souvislostech.

Luděk je nejen oblíbeným pedagogem, ale zejména velmi oblíbeným kolegou, který si vždy zachovává nadsled a úžasný lidský přístup, a to zejména proto, že i v dnešní době plné spěchu a neustálých konečných termínů („deadlinů“) s ním čas plyne pomaleji.

Přejeme oslavenci mnoho zdraví, štěstí a pracovních úspěchů do dalších let!

Tomáš Chuman, Milada Matoušková

Michal Šmálek sedmdesátiletý

Michal Šmálek vystudoval v letech 1965–1969 Střední průmyslovou školu strojní v Preslově ulici. Pokračoval v následném studiu oboru průmyslově právní ochrany. Od roku 1973 do 2011 pracoval v Inženýrských a průmyslových stavbách, později IPS Skanska, a. s. a Skanska CZ. Za svou kariéru byl vývojovým pracovníkem, referentem technického rozvoje a zlepšovacích návrhů, referentem propagace, redaktorem podnikového časopisu a technikem ochrany životního prostředí.

Michal Šmálek je synem paní Hany Šmálkové, která pracovala v České společnosti zeměpisné při ČSAV v Benátské ulici v Praze 2 (později *Československé společnosti zeměpisné, předchůdce ČGS, pozn. red.*). Jubilant v průběhu roku 1975 projevil zájem o členství v Československé společnosti zeměpisné a po doporučení ke vzniku členství od pana prof. RNDr. Zdeňka Černohorského, DrSc. a odborného asistenta pana Berky se jejím členem stal. A je jím až dosud, tedy téměř 45 let!

Pan Michal Šmálek se věnuje genealogii, rodinným rodokmenům, četbě historické literatury, literatury faktu, pěší turistice a v poslední době se také aktivně věnuje Krav Maze.

Drahý tatínku, blahopřeji Ti k Tvému významnému životnímu výročí dvakrát pětáctice! Přeji Ti pevné zdraví, mnoho radosti, štěstí, spokojenosti, energie a sil do dalších let.

Ať Ti všechno vychází a nic Ti neschází, Ti přeje Tvůj syn Martin.

Martin Šmálek

Šedesátiny Martina Culka

Zdá se to být k nevěře, ale je to tak – 25. ledna 2020 vstoupil mezi seniory mladistvě stále vyhlížející RNDr. Martin Culek, Ph.D. Tento významný brněnský biogeograf není křtěn – jak se obrazně o brněnských rodácích říká – řekou Svratkou či Svitavou, ale neméně populární Ponávkou. Právě na březích tohoto známého brněnského „veletoku“ v Lelekovicích u Brna vyrůstal a dodnes trvale bydlí. Právě o povodí Ponávky napsal svoji diplomovou práci, kterou roku 1984 završil studium fyzické geografie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Jana Evangelisty Purkyně (dnes Masarykovy univerzity) v Brně.

Třebaže to vypadá, že brněnský Agroprojekt – první to Martinovo pracoviště po absolvování fakulty, nemá s geografii nic společného, měl vlastně mladý geograf z hlediska svého vzdělání a zaměření veliké štěstí. V Agroprojektu totiž pracoval

ve skupině urbanisty Ing. arch. Jiřího Löwa, hlavního iniciátora a tvůrce územních systémů ekologické stability krajiny (ÚSES). Mohl se tak téměř od začátku věnovat vývoji koncepce a metodiky ÚSES a jejich prosazování do územního plánování. Přitom úzce spolupracoval s biogeografy tehdejšího Geografického ústavu ČSAV v Brně. Na toto krajinovědné pracoviště přešel na podzim roku 1990, bohužel už v době, kdy se nad ním po letech úspěšné činnosti začaly stahovat mraky. V dubnu roku 1993 byl Geografický ústav ČSAV zrušen a Martin Culek se rozhodl vydat na dráhu osoby samostatně výdělečně činné. Již v Agroprojektu i v Geografickém ústavu ČSAV se soustředil na biogeografickou regionalizaci Česka. Nyní v započatém díle pokračoval. Podařilo se mu dát dohromady široký tým přírodovědců botanického, faunistického a krajinářského zaměření a vytvořit nové biogeografické členění Česka, nezbytné pro vědecky fundovaný výběr biocenter ÚSES. Jeho první část – členění na 61 bioregionů jakožto individuálních biogeografických jednotek – vyšla poprvé již roku 1996. Druhý díl následoval roku 2003 a představuje členění na 366 typů biochor (v 9 186 segmentech) jakožto jednotek typologických. Textovému a kartografickému zpracování předcházela terénní průzkumy po celém českém území. Bez nadsázky se dá říci, že se jedná o úctyhodné, doslova životní, jubilantovo dílo.

Roku 2002 zahájil Martin Culek dráhu vysokoškolského pedagoga. Nikoliv však na své Alma Mater, ale na Fakultě architektury VUT v Brně. Budoucím urbanistům zde po čtyři roky přednášel aplikovanou ekologii. Přitom roku 2004 obhájil doktorskou dizertaci v oboru Ekologie lesa na Mendelově univerzitě v Brně. Jeho školitelem byl významný krajinný ekolog a geobiocenolog docent Antonín Buček, s nímž spolupracoval již v předchozích letech.

Od 1. září 2006 působí Martin Culek na svém „rodném“ Geografickém ústavu Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity. Přednáší a cvičí zde celou řadu biogeograficky a ekologicky zaměřených předmětů – Biosféra, Krajinná ekologie, Ekologie a životní prostředí, Hodnocení krajiny, Vybrané kapitoly z pedogeografie a biogeografie apod. Je náročný k sobě, je náročný i ke svým studentům, zejména jako vedoucí řady zajímavých diplomových prací.

Martin Culek má ke krajině nejen stroze odborný, ale v dobrém slova smyslu zaníceně vlastivědný vztah. Má prostě krajinu rád. Svědčí o tom řada jeho publikací o krajině, kritický pohled na výstavbu větrných elektráren, spolupráce s historiky při výzkumu zaniklých vsí apod. Popřejme jubilantovi hodně zdraví a elánu, aby ještě mohl vykonat mnohé pro zachování a obnovu ekologicky i esteticky vyvážené krajiny. A to nejen té domovské pod Babím lomem kolem říčky Ponávky!

Jan Lacina a Jaroslav Vašátko, bývalí kolegové

Jana Kouřilová šedesátiletá

Čerstvá šedesátnice, RNDr. Jana Kouřilová, Ph.D., je rodačkou z Kyjova, kde absolvovala gymnázium. Poté studovala pedagogický obor matematika–zeměpis na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity, absolvovala v roce 1984, přičemž vzápětí získala v roce 1985 titul RNDr.

Po učitelských začátcích, kdy učila na středních školách na Slovácku, nastoupila v roce 1996 na Středisko regionálních a správních věd Vysoké školy ekonomické jako odborná pracovnice. Zde se zabývala především regionálními analýzami v rámci Česka. Spolupracovala na analytických podkladech k Národnímu rozvojovému plánu ČR, k operačním programům a strategickým dokumentům krajů apod.

V roce 2007 obhájila doktorskou dizertační práci v oboru Regionalistika – veřejná správa s názvem *Vzdělání obyvatel ČR: regionální disparity, faktor regionálního rozvoje* a získala titul Ph.D.

Od roku 2007 působí jako odborná asistentka na katedře regionálních studií Národohospodářské fakulty VŠE. Specializuje se na regionální rozvoj a regionální problematiku, zejména na oblast lidských zdrojů a s nimi spojených otázek a na cestovní ruch a geografii vzdělávání. Vyučuje dlouhodobě v socioekonomické geografii a v regionálních strukturách Česka témata zaměřená na obyvatelstvo, cestovní ruch a služby, samostatně přednáší předmět Regionální politika pro bakaláře. Je výbornou pedagožkou, vedla množství bakalářských a magisterských prací. Studenti vždy oceňovali její pečlivost a individuální přístup.

Aktivně se zapojila do řešení celé řady projektů, např. GA ČR *Konkurenceschopnost regionů v rámci České republiky a Evropské unie* a v poslední době GA ČR *Teoretické a metodologické perspektivy neoproduktivistické politiky rozvoje venkova EU*. Publikovala několik desítek odborných a vědeckých prací a spolupracovala na několika odborných knihách. Je členkou mezinárodních regionalistických organizací Regional Science Association a RSAI – Spoločnosť pre regionálnu vedu a politiku.

Ve volném čase se věnuje pěší turistice a je pravidelnou návštěvnicí nejrůznějších kulturních akcí. Ráda cestuje po Česku a po Evropě. Má dvě regionální lásky, rodné Slovácko s jeho folklorními tradicemi a pak Prahu, v níž ji uchvátila nezměrná kulturní pestrost.

Přejme jí do dalších let ještě mnoho pracovních úspěchů, ale také dobré zdraví a životní pohodu.

René Wokoun

K významnému jubileu Ivana Mališe

Dne 6. února oslavil významné jubileum nadšený geograf, skvělý pedagog, autor řady učebnic a učebních textů pro žáky základních škol a gymnázií, cestovatel, sportovec a milovník přírody Mgr. Ivan Mališ.

Po tomto úvodu nezbývá než nahlédnout do jeho životopisu. Měl jsem štěstí, že jsem se s ním mohl spolupodílet na řadě geografických aktivit v posledních 30 letech.

Ivan Mališ se narodil v městě na rozhraní Moravy a Slezska – ve Frýdku-Místku. Jako by město nejen specifickým historickým vývojem, ale i kouzelným vstupem do Moravsko-slezských Beskyd předurčilo jeho pozdější orientaci na geografii, její komplexnost a současnou různorodost. Ivan se již v dětství zajímal o vše, co se týkalo geografie. Lásku k atlasům, cestopisům, charakteristikám různých zemí světa umocňovaly toulky po blízkých horách a po přestěhování rodičů do Rýmařova ve skautských letech i výpravy do Nízkého a Hrubého Jeseníku. Vliv otce geologa a maminky učitelky vedly k učitelskému studiu na Pedagogické fakultě v Ostravě. Prakticky ihned po zahájení studia se zapojil pod vedením doc. RNDr. Buzka, CSc. do prací na katedře, zejména pak do řešení vědeckých úkolů katedry zaměřených primárně na erozi proudící vody v centrální části Moravskoslezských Beskyd nebo vliv antropogenních činností na Ostravskou průmyslovou oblast. Během studií navštívil i řadu geograficky zajímavých zemí – například Etiopii (otec zde pracoval jako geolog) či Dagestán. Studium i cestování byly silnou stránkou jeho cesty v zapáleného propagátora všeho, co souviselo s geografickým, potažmo globálním poznáním. 80. léta ovšem nenabízela mnoho možností realizace. Tu Ivan Mališ našel jako pedagog na gymnáziu se sportovním zaměřením v Jablonci nad Nisou. Zde vedl budoucí olympioniky, politiky, ekonomy a další studenty k chápání souvislostí jevů a lásce ke vzdělání. Širší realizaci mu umožnilo až období po roce 1989.

Do tohoto období se datuje i počátek mé úzké spolupráce s Ivanem Mališem. Jako zástupci Spolku učitelů při ČGS (I. Mališ byl jeho předsedou) jsme v roce 1997 aktivně bojovali proti záměru CERMAT zrušit povinnou výuku zeměpisu/geografie na gymnáziích. Bylo zřejmé, že toto rozhodnutí by bylo nevratné pro výuku zeměpisu a devastující pro přípravu budoucích učitelů zeměpisu/geografie. Nakonec ve spolupráci s řadou vlivných geografů, včetně prezidenta České geografické společnosti, se podařilo téměř schválený projekt zastavit.

Další výbornou spolupráci jsem s Ivanem Mališem zažil při zakládání české Zeměpisné olympiády na konci 90. let. Pod záštitou Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity vznikl projekt, kterým jsme chtěli posílit význam zeměpisu/geografie v systému vzdělávání žáků základních a středních škol. Z týmu nadšenců (doc. PaedDr. Hofmann, Mgr. Zřídka Veselá, Mgr. Mališ, RNDr. Vévoda) postupně

Ivan Mališ. Foto:
Deník / P. Zbranek

vznikal tým učitelů všech vzdělávacích stupňů. Velkým úspěchem bylo zařazení Zeměpisné olympiády do portfolia významných soutěží zaštitěných MŠMT ČR. Tvorba a recenze otázek pro okresní, krajská a celostátní kola byla zpočátku dílem nadšených amatérů, jejichž práci později převzaly s garancí kvality katedry geografii na několika českých univerzitách.

Ivan Mališ byl členem Hlavního výboru Zeměpisné olympiády a garantem některých kategorií do roku 2014. Podílel se také na dalších didaktických aktivitách. Přípravoval obecné předpoklady a otázky pro plánovanou státní maturitu ze zeměpisu v rámci organizace CERMAT. V této době vznikla publikace *Otázky a úkoly ze zeměpisu* (Nakladatelství ČGS), ve které společně s dr. Herinkem a Mgr. Zahradníkem sjednotili očekávané nároky pro přípravu a realizaci státní maturitní zkoušky.

Ivan Mališ řadu let spolupracoval s geografy Pedagogické fakulty MU. S doc. Hofmannem se podílel na ověřování terénní výuky ve středisku Jedovnice, na MU i krátce pedagogicky působil. S prof. RNDr. Jaromírem Demkem, DrSc. napsal učebnice a pracovní sešity pro výuku žáků 6. a 7. tříd základních škol a příslušných tříd víceletých gymnázií. Vzhledem ke kvalitním jazykovým předpokladům se účastnil i řady zahraničních stáží (Švýcarsko, Rakousko, Francie) včetně stáže v sídle Organizace africké jednoty v Addis Abebě, organizoval poznávací zájezdy do zahraničí pro studenty i pedagogy, své zkušenosti uplatnil i jako průvodce cestovních kanceláří. Se vztahem k přírodě a životnímu prostředí se prezentoval na veřejnosti jako předseda Základní organizace Českého zahrádkářského svazu v Železném Brodě. Velkým koníčkem našeho jubilanta je sport. Aktivně fotbal, běh na lyžích, turistika.

Od roku 2014 je Mgr. Ivan Mališ místostarostou Železného Brodu. I zde uplatňuje zeměpisné dovednosti a znalosti zejména v oblasti územního plánování, ochrany životního prostředí a rozvoje místního školství.

Jsem rád, že jsem mohl poznat Ivana Mališe nejen jako pedagoga a geografa, ale především jako člověka, který kritické pohledy na problém řeší racionálně, nebojí se korektní diskuze a férovosti v jednání.

Přejme našemu jubilantovi do dalších let zdraví, optimismus a rodinnou pohodu.

Bohumil Vévoda

Jubilant profesor Vít Vilímek

V loňském roce 3. listopadu oslavil 60. narozeniny profesor Vít Vilímek, dlouholetý člen České geografické společnosti a geograf, který svůj dosavadní profesní život zasvětil geomorfologii a studiu přírodních hazardů.

Profesor Vít Vilímek absolvoval v roce 1984 fyzickou geografii a kartografii na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy, kde s tříletou přestávkou

(1988–1991), působí dodnes. Během této přestávky pracoval na své kandidátské práci v Ústavu geologie a geotechniky ČSAV. V roce 2004 byl na Přírodovědecké fakultě UK habilitován a před dvěma lety zde také získal profesorský titul. Na katedře fyzické geografie a geoekologie působí nejen jako pedagog a vědec, ale byl i jejím vedoucím (2009–2012) a v letech 2006 až 2009 zastával funkci proděkana pro Geografickou sekci a zahraniční styky Přírodovědecké fakulty. Na této katedře se také intenzivně podílí na vědecké výchově studentů a působil jako školitel mnoha diplomových a doktorských prací. Velká část jeho studentů se dnes dále věnuje geomorfologii na různých vědeckých pracovištích.

Jeho odborný zájem se soustředí na geomorfologii, a to zejména na nebezpečné přírodní procesy, jako jsou tektonické pohyby, svahové deformace (zejména sesuvy) nebo povodně z vysokohorských jezer. Kromě Česka se studiu těchto jevů věnuje především v Peru, kde již od roku 1996 ve spolupráci s peruánskými kolegy a Akademií věd ČR provádí monitoring tektonických pohybů na zlomu v pohoří Cordillera Blanca. V této oblasti dále zkoumá podmínky vzniku a prostorové rozšíření nebezpečných svahových deformací včetně kamenné laviny, která během zemětřesení v roce 1970 zničila město Yungay. V roce 2002 spoluzakládal síť měření pohybů skalních bloků uvnitř inckého města Machu Picchu. Měření pokračují dodnes a jsou využívána při péči o tuto světoznámou památku, což představuje jeden z významných úspěchů české geomorfologie v zahraničí. Profesor Vilémek nadchl pro práci v Peru na tématech přírodních ohrožení ve vysokohorském prostředí i řadu svých kolegů, se kterými publikoval desítky odborných článků a konferenčních příspěvků s významným ohlasem na mezinárodní úrovni.

V posledních několika letech věnuje hlavní pozornost procesu vzniku a vývoje vysokohorských jezer a podmínkám, které vedou k protržení nebo přelití jejich hrází a vzniku nebezpečných povodní. Zkušenosti z výzkumů v zahraničí a snaha o širší zapojení katedry fyzické geografie a geoekologie do mezinárodní vědecké komunity přivedly profesora Vilémka do dvou mezinárodních organizací (*International Consortium on Landslides*, *International Consortium on Geo-disaster Reduction*), jejichž cílem je nejen výzkum, ale i snižování negativních dopadů přírodních pohrom na společnost. V obou případech byl jejich zakládajícím členem a v obou zastával nebo zastává pozice v jejich vedení a aktivně se zapojuje do editorské činnosti pro časopisy, které tyto organizace vydávají. Jedná se o velmi úspěšný časopis *Landslides* a rozvíjející se *Geoenvironmental Disasters*, které oba vychází v nakladatelství Springer.

Také v rámci Česka je aktivní na úrovni zájmových sdružení odborníků, ať již jako člen vedení pražské pobočky České geografické společnosti (1993–1999) nebo jako člen České asociace geomorfologů, na jejímž vedení se podílel v letech 1994 až 2009. Své zkušenosti s prací v zahraničních časopisech zúročuje jako šéfredaktor

vědeckého časopisu *AUC Geographica*, který vydává Univerzita Karlova. Časopis se zaměřuje na odborné články z oblasti geografie a příbuzných oborů. Profesor Vilímek se během své profesní dráhy soustředí nejen na výzkum společensky důležitých témat a výchovu nových vědců, ale i na rozvoj fyzické geografie a upevnění jejího postavení mezi ostatními přírodovědnými obory.

Na závěr přeji profesoru Vilímkovi pevné zdraví a hodně optimismu do dalších 60 let vědecké práce i osobního života!

Jan Klimeš